

Spis treści

Autorzy	V
Przedmowa	IX
Część I. Zagadnienia ogólne i szczegółowe opieki nad pacjentami w starszym wieku	
Rozdział 1	
Wprowadzenie w zagadnienia starzenia się organizmu	3
1.1. Biologiczne aspekty starzenia się organizmu człowieka.	3
<i>Kornelia Kędziora-Kornatowska</i>	
1.2. Mechanizmy starzenia się człowieka	9
<i>Kornelia Kędziora-Kornatowska</i>	
1.3. Psychologiczne aspekty funkcjonowania osób starszych	13
<i>Anna Polak, Katarzyna Porzych</i>	
Rozdział 2	
Profilaktyka przedwczesnego starzenia	21
<i>Hanna Kachaniuk, Wiesław Fidecki, Irena Wrońska</i>	
Pojęcie profilaktyki w odniesieniu do starości i starzenia	21
Działania opóźniające starzenie – podstawowe priorytety profilaktyki w okresie późnej dorosłości	22
Miejsce i zadania pielęgniarstwa w profilaktyce przedwczesnego starzenia	25
Rozdział 3	
Funkcjonowanie psychospołeczne osób starszych	28
3.1. Funkcjonowanie psychospołeczne osób w okresie późnej dorosłości ...	28
<i>Roman Ossowski</i>	
3.2. Postawy osób w wieku podeszłym wobec własnej starości.	36
<i>Anna Polak, Jadwiga Motyl</i>	

- 3.3. Ageizm – źródła i przejawy we współczesnym świecie oraz metody przeciwdziałania 42
Magdalena Grabowska
- 3.4. Aktywizacja osób w starszym wieku w aspekcie działalności Uniwersytetów Trzeciego Wieku oraz innych instytucji i organizacji pozarządowych 49
Krystyna Kurowska

Rozdział 4

Formy opieki nad osobami w starszym wieku 57

- 4.1. Organizacja opieki instytucjonalnej nad osobami w podeszłym wieku w Polsce i na świecie 58
Alicja Marzec
- 4.2. Rola podstawowej opieki zdrowotnej w opiece nad osobami w starszym wieku 68
Alicja Marzec
- 4.3. Rola pielęgniarstwa rodzinnego w opiece nad osobami starszymi 72
Halina Doroszkiewicz

Rozdział 5

Wielochorobowość wieku podeszłego w aspekcie opieki pielęgniarstwiej 79

- Kornelia Kędziora-Kornatowska*
- Wprowadzenie 80
- Problem wielochorobowości oraz specyfika przebiegu schorzeń u pacjentów w starszym wieku 81

Rozdział 6

Kompleksowa ocena geriatryczna 89

- Barbara Bień, Z. Beata Wojszel*
- Kompleksowa ocena geriatryczna jako standard w ocenie ludzi starych. 90
- Zespołowe podejście geriatryczne 90
- Cele KOG. 91
- Struktura i stadia procesu KOG 92
- Podsumowanie. 95

Rozdział 7

Wielkie problemy geriatryczne – rola zespołu terapeutycznego w opiece nad pacjentem..... 97

Z. Beata Wojszel, Barbara Bień

Wprowadzenie.....	98
Zaburzenia funkcji zwieraczy.....	98
Upadki.....	103
Zespoły otępienne i depresje wieku podeszłego.....	106
Zespoły splątania.....	110
Geriatryczny zespół jatrogenny.....	111

Rozdział 8

Udział pielęgniarki w farmakoterapii osób w podeszłym wieku..... 115

Elżbieta Krajewska-Kulak, Marek Szczepański

Wprowadzenie.....	116
Ogólne zasady przygotowania, podawania i przechowywania leków obowiązujące pielęgniarkę.....	116
Ogólne niebezpieczeństwa związane z podawaniem leków.....	119
Przyczyny niepowodzeń leczenia u osób w podeszłym wieku.....	120
Podstawowe zasady stosowania leków w wieku podeszłym.....	122
Podawanie leków w warunkach domowych.....	123

Rozdział 9

Specyfika procesu pielęgnowania chorego w starszym wieku w aspekcie rozpoznawania i rozwiązywania problemów pielęgnacyjno-opiekuńczych..... 125

Marta Muszaliak, Kornelia Kędzióra-Kornatorwska

Dokumentowanie procesu pielęgnowania chorego w starszym wieku.....	129
Dokumentacja procesu pielęgnowania.....	130

Rozdział 10

Ogólne aspekty pielęgnacji osób w starszym wieku..... 143

10.1. Pielęgnacja skóry osób w podeszłym wieku oraz profilaktyka odleżyn.....	144
---	-----

Monika Biercewicz

- 10.2. Postępowanie pielęgnacyjne wobec chorego z upośledzeniem słuchu i wzroku. 151
Monika Biercewicz
- 10.3. Poradnictwo pielęgniarki w aspekcie żywienia chorych w podeszłym wieku 156
Monika Biercewicz
- 10.4. Zapobieganie zaburzeniom wodno-elektrolitowym, odwodnieniu i niedożywieniu chorych w podeszłym wieku 161
Kamila Faleńczyk

Rozdział 11

Pielęgnowanie chorych w starszym wieku

ze schorzeniami układu krążenia 166

- 11.1. Pielęgnowanie chorego z nadciśnieniem tętniczym 167
Kamila Faleńczyk
- 11.2. Zadania pielęgniarki wobec pacjenta z chorobą niedokrwinną serca. 176
Bernadeta Cegła
- 11.3. Pielęgnowanie chorego z zastoinową niewydolnością krążenia 181
Kamila Faleńczyk
- 11.4. Profilaktyka chorób układu krążenia. 190
Bernadeta Cegła

Rozdział 12

Pielęgnowanie chorych ze schorzeniami metabolicznymi

na przykładzie cukrzycy u osób w podeszłym wieku 195

Bernadeta Cegła

- Istota i charakterystyka schorzenia 196
- Sylwetka psychofizyczna chorego na cukrzycę. 196
- Postępowanie pielęgniarki 198

Rozdział 13

Pielęgnowanie chorych w starszym wieku

z przewlekłą obturacyjną chorobą płuc (POChP) 207

Bernadeta Cegła

- Istota i charakterystyka schorzenia 208
- Sylwetka psychofizyczna chorego na POChP. 209
- Postępowanie pielęgniarki 211

Rozdział 14

Opieka pielęgniarska u osób w starszym wieku ze schorzeniami otorynolaryngologicznymi 216

Tomasz Kornatowski, Monika Biercewicz

Wprowadzenie	217
Upośledzenie słuchu i zaburzenia równowagi u osób w wieku podeszłym w aspekcie opieki pielęgniarskiej	217
Najczęstsze zmiany w obrębie górnych dróg oddechowych u osób w wieku podeszłym	219

Rozdział 15

Pielęgnowanie pacjentów z chorobami zwyrodnieniowymi stawów 222

Kamila Faleńczyk

Sylwetka psychofizyczna pacjenta z chorobą zwyrodnieniową stawów	223
Zadania diagnostyczne wobec chorego z ChZS	224
Zadania lecznicze	226
Zadania opiekuńczo-pielęgnacyjne	228
Zadania edukacyjne	230

Rozdział 16

Pielęgnowanie chorych w starszym wieku ze schorzeniami neurologicznymi 233

16.1. Postępowanie pielęgnacyjne wobec przewlekle chorego	233
<i>Renata Jabłońska, Robert Ślusarz</i>	
Zadanie problemowe do rozwiązania przez studenta	239
16.2. Pielęgnowanie chorych w starszym wieku ze schorzeniami neurologicznymi	241
<i>Robert Ślusarz</i>	

Rozdział 17

Pielęgnowanie chorych w starszym wieku z zaburzeniami psychicznymi 270

Marcin Ziółkowski, Krzysztof Opozda

Wstęp	271
Kliniczne aspekty zaburzeń psychicznych u osób starszych	271

Zasady sprawowania opieki pielęgniarskiej u chorych w starszym wieku z zaburzeniami psychicznymi	275
Zakończenie	279

Rozdział 18

Pielęgnowanie chorych w starszym wieku wymagających leczenia chirurgicznego 281

Maria T. Szewczyk

Opieka przedoperacyjna nad chorym w starszym wieku	282
Podstawowe działania diagnostyczne i pielęgnacyjne przed zabiegiem operacyjnym	283
Opieka popoperacyjna nad chorym w starszym wieku	286

Rozdział 19

Pielęgnowanie pacjentów w starszym wieku ze złamaniem nasady bliższej kości udowej 290

Marta Muszalik

Wprowadzenie	291
Zasady postępowania pielęgnacyjnego wobec pacjenta unieruchomionego	293
Najczęściej występujące problemy pielęgnacyjne pacjentów ze złamaniem nasady bliższej kości udowej	294
Udział pielęgniarki w pielęgnacji i rehabilitacji pacjentów po leczeniu operacyjnym złamania nasady bliższej kości udowej	295

Rozdział 20

Opieka paliatywna nad pacjentami w starszym wieku 300

Krzyszyna de Walden-Gatuszko

Wstęp	301
Pojęcia ogólne	301
Organizacja opieki paliatywnej	302
Ogólne zasady postępowania w opiece paliatywnej	303
Specyfika opieki paliatywnej u chorych w starszym wieku	307
Łagodzenie dolegliwości osób chorych u kresu życia	309
Rozpoznanie i leczenie zaburzeń psychicznych	313

Część II. Praktyczna

Rozdział 21

Proces pielęgnowania pacjenta w starszym wieku z zapaleniem płuc 321

Marta Muszałik, Zbigniew Bartuzi

Rola układu oddechowego w wymianie gazowej oraz zmiany inwolucyjne
w procesie starzenia 322

Najczęściej występujące schorzenia zapalne układu oddechowego
w starszym wieku 323

Proces pielęgnowania pacjenta z zapaleniem płuc 324

Rozdział 22

Pielęgnowanie pacjentów w starszym wieku z zaburzeniami funkcjonowania układu pokarmowego 330

Marta Muszałik, Zbigniew Bartuzi

Choroba hemoroidalna 331

Problem zaparcí i nietrzymania stolca u osób starszych. 333

Diagnoza pielęgniarska pacjenta w podeszłym wieku ze schorzeniami
układu pokarmowego 336

Rozdział 23

Standard opieki nad pacjentem z zaburzeniami funkcji zwieraczy 342

Bernadeta Cegła, Kamila Faleńczyk

Wstęp 343

Oświadczenie standardowe. 344

Kryteria struktury. 344

Kryteria procesu 345

Kryteria wyniku 346

Załącznik 1. 346

Załącznik 2. 347

Załącznik 3 347

Załącznik 4. 348

Załącznik 5. 349

Rozdział 24

**Program edukacyjny dla pacjentów w starszym wieku
z cukrzycą typu 2 . . . . . 351**

Bernadeta Cegła, Kamila Faleńczyk

Wstęp 352

Specyfika prowadzenia edukacji pacjenta w starszym wiek
chorującego na cukrzycę 353

Obszary edukacji w cukrzycy dla osób w podeszłym wieku 354

Schemat programu edukacyjnego 355

Rozdział 25

Wybór materiałów praktycznych dla studentów 361

Marta Muszaliak

Rozdział 26

**Wybrane materiały do samokształcenia oraz przykłady zadań
praktycznych dla studentów z zakresu geriatry i pielęgniarstwa
geriatrycznego 377**

*Marta Muszaliak, Kornelia Kędziora-Kornatowska, Katarzyna Porzych, Jadwiga
Motyl, Monika Biercewicz, Anna Polak*

Wybór pakietów samokształceniowych dla studentów 379

Propozycje zadań dla studentów na zajęcia praktyczne. 385

Indeks 389